

FORSLAG til PLANPROGRAM

KOMMUNEPLAN NOME 2018
2030

Planprogram

Kommuneplanens arealdel og samfunnsdel

Nome kommune

Forord

Hva slags samfunn vil vi ha? Hvordan skal kommunen utvikle seg i framtida? Og hvordan skal kommunen legge til rette for at stedet der du bor er et godt sted?

Disse spørsmålene er noe av det kommuneplanen handler om. Det er en plan som forteller hvordan Nome kommune skal møte framtida. Kommuneplanen handler om hvordan samfunnet skal styres, og hvordan steder skal forvaltes og brukes. Planen er derfor delt i to deler:

- *Samfunnsdelen*, som setter langsiktige mål og strategier for kommunen som samfunn, og som organisasjon.
- *Arealdelen*, som består av kart og bestemmelser. Kommuneplankart(ene) forteller hvordan arealene i kommunen skal brukes, og bestemmelsene som følger kartene gir rammer og betingelser for tiltak på de ulike områdene.

Nome kommune har en kommuneplan som ble vedtatt i 2009. Mye har skjedd siden den gangen, og planene fra den gang er ikke lenger like relevante. Kommuneplanen fra 2009 skal nå rulleres, og det skal gjøres endringer i både samfunnsdelen og i arealdelen.

Vi bor alle på et sted. Kan stedet du bor på være med på å gjøre deg til den du er? Og hvordan er du med på å forme stedet du bor?

I denne kommuneplanen har vi et spesielt fokus på stedet hvor vi bor og hører til. Her skiller vi mellom bosted og kommune. Mennesker bor på steder. Stedene er organisert i kommuner. Kommunen er til for å sikre at menneskene har det bra der de bor. Bostedet betyr ofte mer enn kommunen for menneskers følelse av identitet og tilknytning. I Nome kommune bor for eksempel folk på Ulefoss, i Helgja, på Svenseid eller i Lunde. En Ulefossing har for eksempel en annen tilknytning til Ulefoss enn en Lundehering, og en som bor i Flåbygd har en annen følelse av identitet enn en som bor på Hjeltnes.

Når kommuneplanen rulleres, er tiden inne for at du kan være med og forme din kommune og ditt bosted. Du kan sende inn innspill til planprogrammet, ved å bruke kommunens nettside: www.nome.kommune.no, eller ved å bruke e-post: post@nome.kommune.no. Hvis du heller vil bruke post, er adressen: Nome kommune, Ringsevja 30, 3830 Ulefoss. Frist for innspill til planprogrammet er **30.august 2017**.

Deretter vil det bli mange muligheter til å delta i jobben med å lage en ny kommuneplan. Kommunen vil invitere til åpne møter, dialogmøter, verksteder og andre innspills metoder for at innbyggerne skal være med når vi nå lager en ny kommuneplan for Nome.

PLANPROGRAM
N O M E

Innhold

Forord.....	2
Behov og utfordringer.....	4
Visjon, mål, strategi	6
Hvordan skal arbeidet med ny kommuneplan foregå?	7
Organisering.....	7
Medvirkning	7
Framdrift	8
Hvordan skal kommuneplanen brukes?	9
Planarbeid, utgangspunkt og rammer	10
Koordinering	10
Statlige og regionale forventninger	10
Regionale planer og føringer.....	11
Kommunale planer og føringer	11
Kommunedelplaner	11
Tema for planarbeidet	12
Befolkning	12
Følgende områder ligger under dette temaet:	12
Folkehelse	13
Følgende områder ligger under dette temaet:	13
Liv og lære	14
Følgende områder ligger under dette temaet:	14
Samfunn	15
Følgende områder ligger under dette temaet:	15
Areal	16
Følgende områder ligger under dette temaet:	16
Nome kommune	17
Følgende områder ligger under dette temaet:	17
Konsekvensvurderinger og konsekvensutredninger.....	18
Vedlegg	19
Noen viktige lover, regler og rammer som kommunen må ta hensyn til i kommuneplanarbeidet	19
Statlige føringer.....	19
Regionale føringer.....	20
Noen viktige veiledere	20
Eksempel på eksterne referansegrupper.....	20
Konsekvensvurderinger og konsekvensutredninger.....	20

Behov og utfordringer

For å lage en god plan, er det viktig at vi kjenner til hva som er utfordringer og behov i kommunen. Deretter kan vi sette ned planer, strategier og til slutt tiltak.

Mennesker har grunnleggende behov som mat, drikke og trygghet. Dette ivaretas for de fleste i Norge i dag. Kommunen er med på å sikre mange av disse behovene, at det er vann i springen, lys på vegen, landbruksjord og boligområder. I tillegg trenger alle å kjenne at vi hører til – for å ha det godt, må vi kjenne at vi hører til et sted, og at vi har fellesskap med andre. Kommunen spiller også en rolle her, ved å legge til rette for møteplasser, skole og aldersboliger. Og sist, men ikke minst, må vi få muligheter til å utfolde oss og utvikle evnene våre, slik at vi også kan bidra til å gjøre livet godt for oss selv og andre. Kommunen bistår derfor frivillige lag og foreninger og legger til rette for mangfold og kulturarenaer. Det er fellesskapet som vi deler, som utgjør et samfunn. Her kommer kommuneplanen inn – den skal si noe om det vi har sammen, og sette rammer og muligheter for fellesskapet.

Det er ofte lett å gripe tak i alt som ikke fungerer perfekt. Det betyr ikke at vi har det dårlig. For å avdekke reelle behov, må vi også se på hva som er bra. Derfor vil planprogrammet også nevne det som er positivt, og som vi skal jobbe for å bevare, forsterke og utvikle videre. Planprogrammet er med andre ord ikke selve kommuneplanen, med gir en oversikt over hva som skal gjøres – og hvordan. Derfor er ikke alle detaljer med i oversiktene.

Noe å være stolt av:

- Nome er en vakker kommune med flott og variert natur, og mange friluftsmuligheter.
- Mange lag, foreninger og interessegrupper som engasjerer seg sterkt for å skape bolyst, tilhørighet, engasjement og utvikling i sine lokalsamfunn. Det er skiløyper, idrettsanlegg, aktive grendelag og lokale møteplasser. Mange enkeltpersoner og bedrifter engasjerer seg i dette arbeidet.
- Nome har en befolkning der de er stolte av og glade i det stedet der de bor.
- Nome har tettsteder med kvaliteter og handelsstandsforeninger som engasjerer seg i utviklingen av lokalmiljøet. Det finnes mange «ildsjeler» i Nome.
- Det er store verdier innenfor kultur, natur, geologi og reiseliv med uutnyttet potensiale både opplevelsesmessig og økonomisk. Kommunen har også innbyggere med kompetanse som kan være med å utvikle disse verdiene.
- Nome er Kanalkommunen som forvalter verdier av regional og nasjonal karakter.
- Nome har en beliggenhet i Midt-Telemark som gir muligheter for varierte utdanningstilbud, mangfold i arbeidsmarkedet, fine «urbane» opplevelser/tilbud og trygge bo- og oppvekstforhold.
- Nome kommune disponerer en rekke flotte og nesten nye offentlige formålsbygg – barnehager, skoler, sykehjem osv. Det leveres gode tjenester og tilbud innenfor mange områder.
- Nome har et relativt stabilt næringsliv tross skiftende rammebetingelser.

Noen utfordringer:

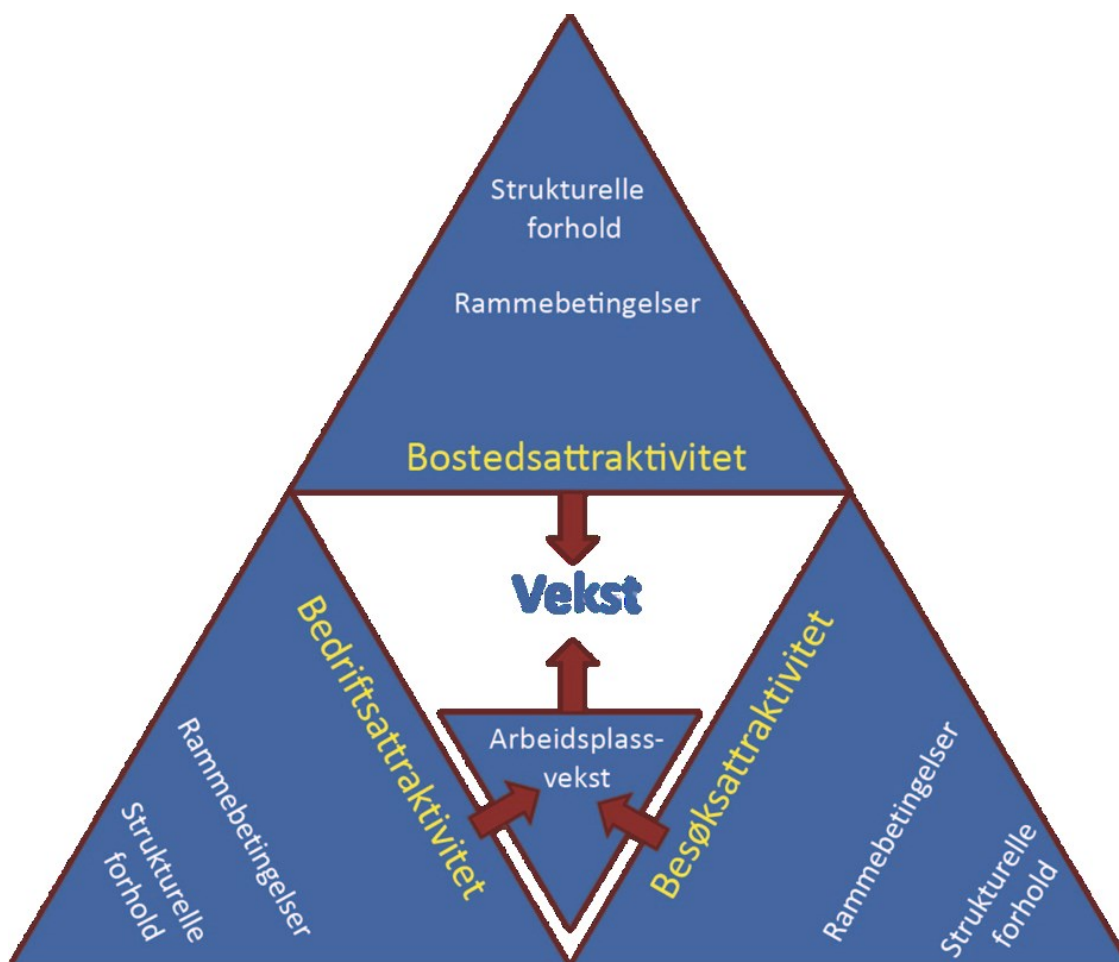
- Nome har et fødselsunderskudd og en høy andel eldre. Dette utfordrer folketallet og befolkningsutviklingen.
- Nome har relativt mange uføretrygdete og har flere svake tall på helseparametre.
- Nome har et svakt boligmarked (svak prisvekst, begrenset tilbud og valgmuligheter i boligmarkedet).
- Nome har stor handelslekkasje ut av kommunen, og det er fortsatt nedgang i antall aktive gårdsbruk.
- Klimaendringer gis oss flere utfordringer med flom, ødelagte veier, ras osv. Vi bør ha et høyere fokus på kartlegging og planlegging for å møte disse utfordringene.
- Nome har en anstrengt økonomi, stor bygningsmasse og mye kommunal vei ift. folketallet.
- Drakamp mellom kommunens tettsteder og ulike «kulturer» utfordrer oss ift. samarbeid, utvikling og framtids mot.

PLANPROGRAM

N O M E

Attraktivitetspyramiden sier noe om hvilke forhold som spiller inn for en kommunes attraksjonskraft. III: Telemarksforskning.

Visjon, mål, strategi

Nome kommune har vært gjennom en krevende periode med omstillinger og kommunereform, og nå skal kommunen finne veien framover, i et fylke og region hvor mye er i endring. Det er nye behov og nye tider. Visjon, mål og strategier gir retning for kommuneplanen. Visjonen bør si noe om hva vi skal skape sammen, og hva våre felles ambisjoner er. En visjon skal være retningsgivende, noe å strekke seg etter, et felles mål som vi er enige om og kan se for oss. Nome kommunes nåværende visjon «En kanal til trygghet og trivsel, mangfold og vekst» bør endres, slik at den avspeiler ambisjonene for framtidens Nome, med nye naboer og betingelser.

Vi skal:

- I den nye kommuneplanen skal Nome kommune utarbeide en ny visjon for årene som kommer.

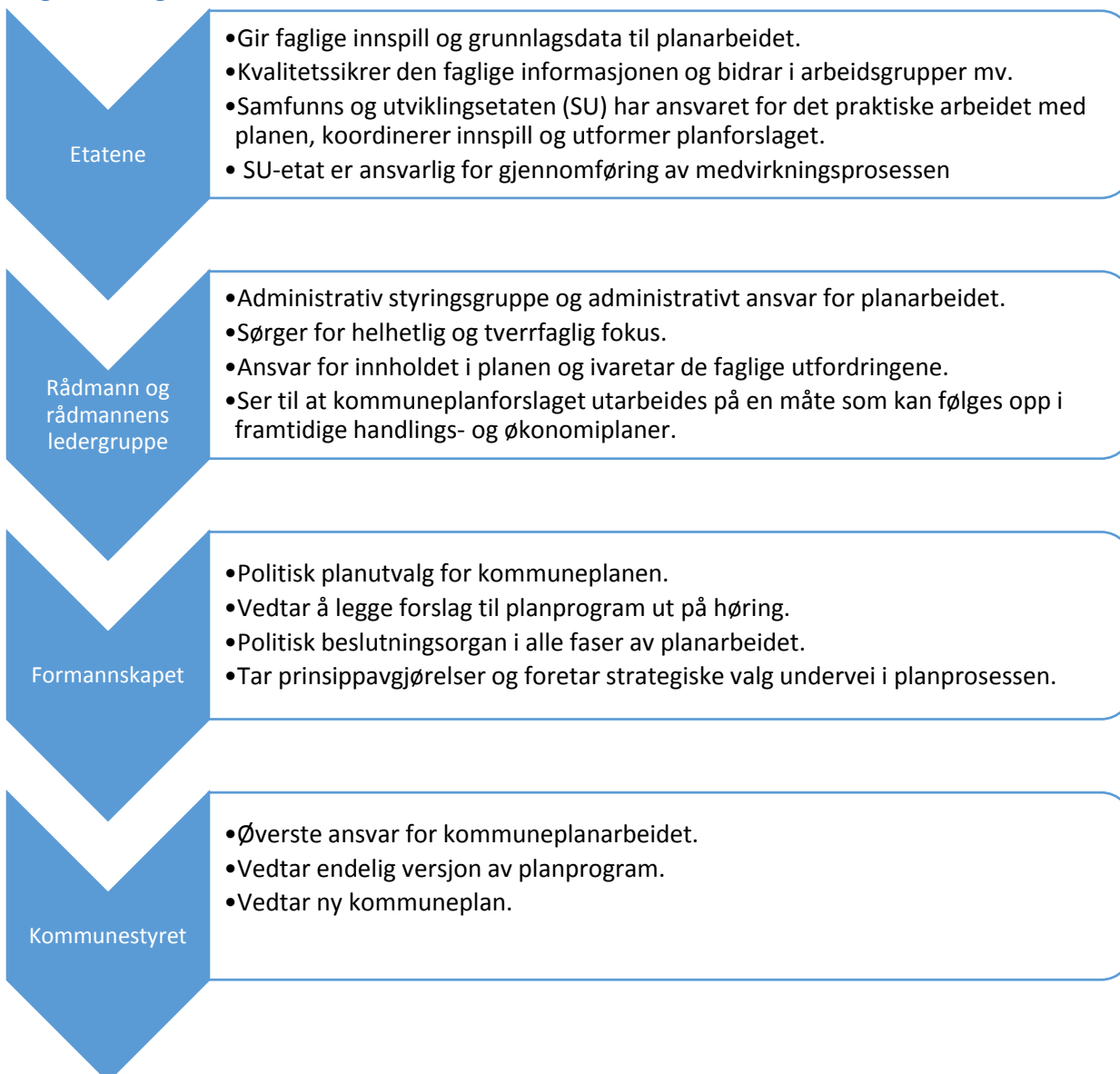

PLANPROGRAM
N O M E

Hvordan skal arbeidet med ny kommuneplan foregå?

Organisering

Medvirkning

Utforming av framtidens Nome er vårt felles ansvar. Alle har rett til å delta og vil dermed også kunne påvirke beslutningsprosessene og det endelige resultatet. Kommunen inviterer derfor enkeltpersoner, lag/foreninger og organisasjoner, interessegrupper og næringsliv til å være med i prosessen. Gjennom arbeidet med planen, vil kommunen få fram ulike syn og interesser, derfor er selve planarbeidet en viktig del av det kommunale demokratiet. Muligheten for å påvirke planarbeidet er ofte størst i begynnelsen! Selv om vi erfarer at mange først engasjerer seg når planinnholdet blir konkret og planforslaget kanskje foreligger, så skal det mer til å gjøre store endringer når det er jobbet mye med en plan. Nome kommune ønsker derfor å ha tidlig og god kontakt med befolkningen og sentrale aktører. Informasjon om kommuneplanen skal til enhver tid være tilgjengelig på kommunens hjemmesider (internettside): www.nome.kommune.no. Offentlig ettersyn av planprogram og endelig planforslag blir kunngjort i lokalavisa Kanalen og regionsavisen(e) TA/Varden. I tillegg legges det ut informasjon på kommunens hjemmesider, i kommunens service-kontor og på bibliotekene.

PLANPROGRAM
N O M E

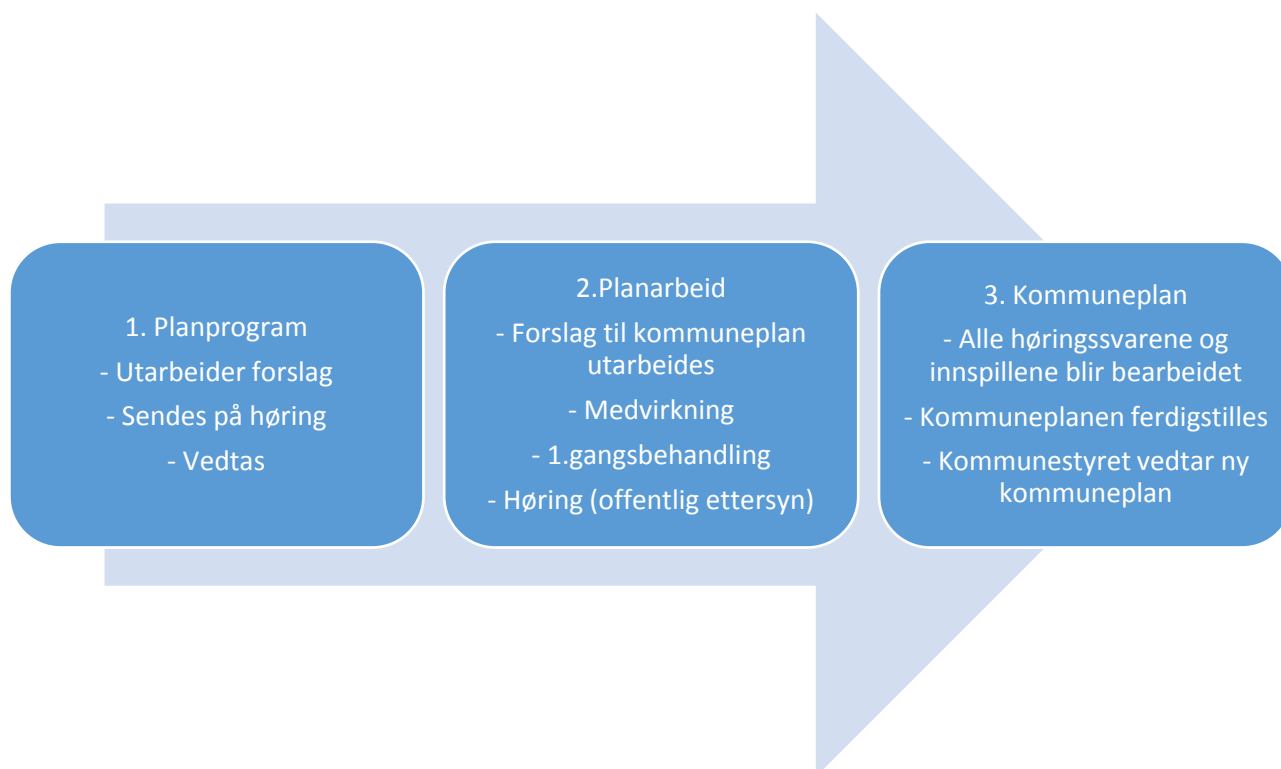
Vi skal:

For at mange skal få en reell mulighet til å gi innspill, og for å få en god prosess, skal det lages en egen plan for medvirkning. Medvirkning kan blant annet inneholde:

- Folkemøter, informasjonsmøter.
- Bruk av media (mediestrategi).
- Egne temamøter / møter med spesielle grupper som kan bli særlig berørt av planforslaget.
- Bruk av sosiale medier og nettbaserte plattformer for informasjon ut fra kommunen, og innspill inn til kommunen.
- Egne møter med organisasjoner, lag og foreninger.
- Eget opplegg for å nå barn og unge. «Barnetråkk» (barnas egen registrering av områder som de bruker til lek, fritid og skoleveg), møter med barnehager og skoler.
- Vi skal sammen med lag og foreninger registrere og kartfeste viktige friluftsområder

Framdrift

Planprosessen følger vanlig praksis, som er vist under. Arbeidet med ny kommuneplan er forankret i kommunens planstrategi (under behandling).

PLANPROGRAM

N O M E

Denne prosessen starter med forslag til planprogram, som er dette dokumentet. Arbeidet videre skal foregå i følgende tidsrom:

Aktivitet	2017			2018			2019		
	2	3	4	1	2	3	4	1	2
Behandling forslag planprogram									
Offentlig ettersyn av planprogram									
Fastsettelse av planprogram									
Utarbeide forslag til kommuneplan samfunnsdel									
Utarbeide forslag til kommuneplan arealdel									
1.gangsbehandling									
Offentlig ettersyn									
Bearbeiding av innspill og plan									
Vedtak om ny kommuneplan									

Hvordan skal kommuneplanen brukes?

Nome kommune skal rullere kommuneplanen, samfunnsdelen og arealdelen. Dette dokumentet er planprogram for samfunnsdelen og arealdelen samlet.

Kommuneplanen er et verktøy som skal sikre at de folkevalgte har reell styring over kommunen. Kommuneplanen forholder seg til nasjonale og regionale føringer, samt andre, juridisk bindende planer i kommunen. Kommuneplanen skal være realistisk, og den skal svare på hvordan utfordringene i kommunen skal løses på kort og lang sikt. Kommuneplanen må derfor handle om visjoner, mål, tiltak og strategier. Planen er et verktøy i det daglige arbeidet i kommunen. Den må derfor være konkret og realiserbar, men samtidig fastsette generelle og retningsgivende prinsipper.

Vi skal:

- Når kommuneplanen er vedtatt, skal den følges opp i handlings- og økonomiplan, virksomhetsplaner, kommunedelplaner og reguleringsplaner. Kommuneplanen er førende for alt arbeidet i en kommune.
- Kommuneplanens handlingsplan skal utformes slik at tiltakene er målbare.
- Bedre sammenheng mellom kommuneplan og økonomi / handlingsplan, slik at vi kan måle effekt av tiltak, planlegge og budsjettere på en forutsigbar måte, og få bedre kontroll med kommunens økonomi.

Planarbeid, utgangspunkt og rammer

Koordinering

Samfunnsdelen skal legge føringer for arealdelen, og bør vedtas først. For øvrig foreligger en del planer og føringer fra stat og fylke som kommuneplanen må forholde seg til. Disse går vi kort gjennom i dette avsnittet.

Planleggingen skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver, og sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Planprogrammet har for øvrig et vedlegg som gir oversikt over lover/regler, dokumenter og føringer som kommunen må legge til grunn i kommuneplanarbeidet.

Alle lover, regler, dokumenter, forventninger og føringer peker i samme retning: Bærekraftig utvikling til det beste for den enkelte, samfunnet og fremtidige generasjoner. Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives. Dette tar vi hensyn til i arbeidet med ny kommuneplan for Nome.

Statlige og regionale forventninger

Utarbeidelse av planprogram er nedfelt i plan- og bygningsloven. Der står det:

For alle regionale planer og kommuneplaner, og for reguleringsplaner som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet. (...) Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn senest samtidig med varsling av planoppstart. Planprogrammet fastsettes ordinært av planmyndigheten¹.

Lover, regler og retningslinjer utarbeidet av Staten påvirker og styrer kommuneplanleggingen. Særlig viktig er plan- og bygningsloven og folkehelseloven.

Statlige forventninger til regional og kommunale planlegging utarbeides av regjeringen, jfr PBL § 6-1, i et såkalt forventningsdokument.² Dette dokumentet er retningsgivende. Her finnes mål, oppgaver og interesser som regjeringen forventer at fylkeskommunene og kommunene legger særlig vekt på i planleggingen i årene som kommer.

Forventningene er lagt fram i et eget dokument, og handler om hva kommunen skal ta særlig hensyn til i planleggingen. For denne perioden gjelder særlig følgende tema:

- Gode og effektive planprosesser
- Bærekraftig areal- og samfunnsutvikling
- Attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder

Regjeringen vil ha raskere prosesser, som samtidig er sterkere lokalt styrt, for planlegging av bolig, næring og samferdsel. Dette betyr både at fylkeskommunene og kommunene får økt ansvar for å sikre nasjonale og viktige regionale interesser. Prosessene skal gå raskere enn før. Det stiller store krav til kvalitetssikring, effektivisering, kompetanse og struktur i kommunene.

Dokumentet omtaler også forhold som klima-spørsmål, risiko- og sårbarhet i samfunnet, sikring av landskap og landbruksarealer, tilgjengelighet og universell utforming m.m.

¹ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71/KAPITTEL_2-1-2#KAPITTEL_2-1-2

² https://www.regjeringen.no/contentassets/2f826bdf1ef342d5a917699e8432ca11/nasjonale_forventninger_bm_ny.pdf

Regionale planer og føringer

Det er flere fylkeskommunale planer og føringer som kommunene må legge til grunn når de planlegger. For kommuneplanens arealdel er det særlig viktig å se til: Areal- og transportplan (ATP) for Telemark (2015-2025). Telemark har en visjon: «Bærekraftige Telemark», og det innebærer blant annet:

Gode og effektive offentlige systemer, bærekraftig utvikling i vid forstand og på mange måter, helsefremmende planlegging og trygghet for alle befolkningsgrupper³.

ATP-Telemark gir sterke føringer for utvikling av tettsteder og sentrum, handel, næring og miljøvennlig transport. ATP-Telemark sier dessuten hva kommunene skal vektlegge i sitt utviklingsarbeid.

For samfunnsdelen er det flere overordna planer som blir aktuelle, særlig regionale planer for reiseliv og opplevelser, folkehelse, næringsutvikling og nyskaping. En oversikt over disse er gitt i vedlegget.

Kommunale planer og føringer

«Kommunal planstrategi for Nome» sier noe om kommunens utfordringer og hvordan dette kan ivaretas gjennom planlegging og gjennomføring av tiltak. Planstrategien er forsinket. Forslaget har imidlertid vært ute til offentlig ettersyn og det ventes et endelig vedtak på ettersommeren 2017. Det betyr at planstrategien sammenfaller med oppstarten av kommuneplanarbeidet.

Kommunedelplaner

Kommuneplankartet fra 2009 (gjeldende) ble laget med en dårligere teknologi enn vi har i dag. Nettversjonen av kommunens kart tilfredsstiller derfor ikke kravene som publikum har til detaljer og nøyaktighet. Det finnes dessuten mer informasjon, og et økt behov for å vise denne informasjonen i kart, på en funksjonell og hensiktsmessig måte. Det kan være arealer som «flom eller rasutsatte områder» og «hensynssoner» av ulike slag, men også eiendomsgrenser og reguleringsforhold. Nome kommune vil derfor lage flere kart som følger kommuneplanforslaget, slik at vi totalt sett får fram flere detaljer og mer informasjon til glede for både publikum og til nytte for de som bruker kartene i jobbsammenheng.

Vi skal:

- Framstille nye kommuneplankart med større nøyaktighet. Temakart som følger kommuneplanen vil gi muligheter for flere detaljer og mer kart-informasjon.

³ <https://www.telemark.no/Vaare-tjenester/Arealbruk-og-transport/Planer/ATP-Telemark>

Tema for planarbeidet

For at det skal bli enklere å orientere seg i arbeidet med ny kommuneplan, har vi samlet de ulike områdene i noen temaer. I dette dokumentet gis en kort presentasjon av temaene og innspill til hvordan temaet skal behandles i kommuneplanarbeidet.

Befolkning

Forventet SSB befolkningsutvikling for Nome er negativ, sett i forhold til resten av fylket og landet for øvrig. Når det er fødselsunderskudd blir det færre barn i kommunen, men kommunen bør likevel opprettholde kvalitet og kapasitet i skoler og barnehager. Det samme gjelder når det blir flere eldre, da må kommunen gi gode tjenester og hjelpe flere til selvhjelp. Nome skårer lavt på levekårsindekser, og har mange mottakere av sosialhjelp. Nome kommune har utfordringer med å kunne tilby store nok stillinger når fagarbeidere skal rekrutteres. Kommunen må også regne med større utgifter til eldreomsorg framover, samt folkehelseutfordringer på grunn av den demografiske sammensetningen. Dette skyldes bl.a. at det blir flere eldre.

Nome kommune har dyktige ansatte som samarbeider bredt om å gjennomføre egne tiltak for å få enkeltpersoner i arbeid og aktivitet. Dette er positivt, både for å skape egen identitet, trygghet og stolthet, og for at enkeltmennesket kan delta i samfunnet til det beste for fellesskapet. Nome kommune har et stort potensiale i menneskelige ressurser i Nome statlig mottak for flyktninger. Det medfører investeringer i innledende fase.

Følgende områder ligger under dette temaet:

- Demografi: Opprettholde gode tjenester med forventet negativ utvikling i folketallet, flere eldre og færre barn.
- Identitet og tilknytning: Kommunens identitet i en region i endring, og tilknytning med særlig fokus på mennesker som trenger ekstra oppfølging for å kunne delta og finne sin plass i samfunnet.
- Attraktivitet: Et samfunn hvor innbyggerne opplever tilknytning, identitet og stolthet, er attraktivt for tilflytting og vekst.

Vi skal:

- Definere hva som er styrker og hva vi kan være stolt av når det gjelder demografi, identitet, tilknytning og attraktivitet.
- Legge strategier for hvordan kommunen skal opprettholde nivået på tjenestene, og spesielt med tanke på barn og unge, slik at kommunen blir et attraktivt sted å bosette seg og få barn.
- Si noe om hvordan Nome skal møte økningen i antall eldre.
- Legge strategier for hvordan kommunen skal jobbe med å skape vekst og utvikling for tettstedene.

Folkehelse

I Nome kommune er det mange folkehelseutfordringer. Viktigst er at sosial ulikhet og levekårsproblemer går i arv fra voksne til barn. Det er mange unge uføre i kommunen. Det blir født for få barn i forhold til de som faller fra, og det blir stadig flere eldre. Kommunen jobber med en tverrfaglig folkehelseplan, hvor det er forslag til strategier for å møte folkehelseutfordringene i dag og framover.

Valgdeltakelse kan si noe om samfunnsengasjementet i kommunen. Valgdeltakelsen i Nome kommune var lavere enn i landet som helhet ved kommune –og fylkestingsvalget i 2015, til tross for at det er mange som engasjerer seg i frivillige lag og foreninger.

Følgende områder ligger under dette temaet:

- Levekår.
- Tilrettelegging, service og tjenestetilbud.
- Frivillighet.
- Inkludering.
- Likestilling.
- Samfunnsengasjement.

PLANPROGRAM
N O M E

Vi skal:

- Ha oppdatert oversikt over kommunens folkehelseutfordringer.
- Inkludere systematisk og tverrfaglig folkehelsearbeid i kommuneplanen.
- Se nærmere på hvordan kommunen kan fremme sosial likhet, og hindre at levekårsproblemer går i arv.
- Undersøke hvorfor kommunen har så lav valgdeltakelse samtidig som mange er engasjert i frivillighet.
- Undersøke hva vi kan gjøre for å inkludere og engasjere tilflyttere og innbyggere på en bedre måte enn i dag.

Liv og lære

I Nome skal det være muligheter for alle, til å trives og utvikle seg. Lavt utdanningsnivå eller arbeidsledighet er svært negativt for fellesskapet, det blir dyrere for kommunen, og går sterkt ut over folkehelsen.

Målet for oppvekstsektoren er å redusere sosiale ulikheter i barne- og ungdomsgruppa. Det er en «får til»-kultur i oppvekstsektoren, som skyldes godt samarbeid og kompetanse. Skole og oppvekstsektoren har fokus på mestring og læring. Her jobbes det konkret med grunnferdigheter og mindre spesialundervisning, tidlig innsats og en effektiv, konkurransedyktig voksenopplæring.

Barnehager og skoler er viktig for bostedsattraktivitet, og vil være et pluss når Nome kommune vurderes for tilflytting. Utfordringene som skyldes befolkningsutvikling slår også ut for oppvekstsektoren. Kommunen må se på måter å opprettholde kvalitet og kapasitet i barnehager og skoler.

I Nome er det et relativt lavt nivå på fullført utdanning (vgs eller mer) blant voksne. Det kan skyldes de tradisjonelle næringsveiene i kommunen, eller andre årsaker. Det bør undersøkes hvorfor det er slik, slik at det kan settes inn riktige tiltak.

Følgende områder ligger under dette temaet:

- Barn og unge: Oppvekst, barnehage og skole.
- Utdanningsnivå og kompetanse blant voksne.
- Aktive og engasjerte eldre.

Vi skal:

- Utrede bakgrunnen for det lave utdanningsnivået i kommunen.
- Undersøke hva som kan gjøres med det lave kompetansenivået blant voksne.

Samfunn

Å bo er en av de viktigste tingene vi mennesker gjør. Alle har rett til en bolig som er tilpasset behovene til den enkelte. I tillegg skal kommunens boligpolitikk dekke behov, og gi forutsigbarhet. Boligpolitikk kan også bidra til økt attraktivitet. Over tid har Nome kommune opplevd et svakt boligmarked. Det innebærer svak prisvekst, begrenset tilbud og valgmuligheter i boligmarkedet. Behovet for, og tilgang på, nye boliger ser ikke ut til å være sammenfallende. Det er også mange en-personshusholdninger i kommunen, og areal og utbyggingspolitikken er ikke tilpasset dette behovet. Det er gjort mange gode grep i forhold til boligplanlegging i det siste året, og det kan se ut til at det er positive ting på gang. Dette må videreføres og forsterkes.

Arbeid er viktig for å kjenne tilhørighet og tjene penger slik at man kan delta i samfunnet på en verdig måte. Tilrettelegging og rammer for næring.

Nome kommune har betydelig handelslekkasje ut av kommunen. Handelsbedriftene sliter med å overleve. Det er nedgang i antall aktive gårdsbruk. Klimaendringene fører til nye utfordringer, men også muligheter for ny næring og nye marked. Kommunen må være framsynt og legge til rette for at slike næringer kan finne gode vekstvilkår i kommunen. Folk som jobber med miljøretta næring, er gjerne opptatt av miljø også på flere områder. Hvis kommunen vil satse på det grønne skiftet, må man legge til rette for arbeidskraft som har kompetanse innenfor denne sektoren. Svakt kollektivtilbud og behov for bedre offentlig transporttilbud trekker derfor i negativ retning for Nomes attraksjonskraft. Tilrettelegging for gode gang- og sykkelstier er et skritt i riktig retning, sammen med tilrettelegging for el-biler, hydrogenbiler og andre framtidsretta transportmåter. Mange av arbeidsplassene i kommunen er allerede retta inn mot en miljøvennlig produksjon, og kommunen må forsterke og bistå for å beholde slike arbeidsplasser.

Følgende områder ligger under dette temaet:

- Bolig.
- Arbeid.
- Næring.
- Infrastruktur.
- Kulturarv.
- Det grønne skiftet.
- Samfunnssikkerhet, klima og energi.
- Kultur.
- Miljø.
- Kanalkommunen Nome.
- Mineraler og råstoffressurser – hensynssoner og verdiskaping

Vi skal:

- Tilpasse areal og utbyggingspolitikk til behovet for riktige boliger.
- Sikre kompetanse og redskap for at det blir en god utvikling i Nome-samfunnet dersom Fensfeltet skal utnyttes. Det er kommunens ansvar å passe på at det gode samfunnet og fellesskapet blir tatt vare på.
- Tenke grønt og attraktivt, og involvere kompetansemiljøer som kan si noe om hvordan kommunen kan tiltrekke seg og styrke bedrifter som har et miljøvennlig fokus.
- Nome kommune har et godt interkommunalt samarbeid om næringsutvikling og tilgang på kompetanse og ressurser i MTNU (Midt-Telemark Næringsutvikling), og skal benytte denne kompetansen for at kommuneplanen skal få et fokus på grønn næringsutvikling.

Areal

Det er en utfordring å finne nye og attraktive boligarealer uten å komme i konflikt med andre hensyn. Det finnes i midlertid noen gode muligheter. Fortetting i sentrum er en mulighet som er helt i tråd med regionalplanen til Telemark. Nær sentrum er det lettere og rimeligere å tilrettelegge med vann/avløp og annen infrastruktur. Sentrumsnær bebyggelse gir kortere vei til handel, skoler/barnehager og varierte fritidstilbud. Samtidig ønsker kommunen å tilrettelegge for større eneboligtomter utenfor sentrum. Det forventes at kommunen uansett vurderer konsekvensene av sin arealbruk.

Kommunen vil ha en gjennomgang av nærings- og industriområdene i gjeldende kommuneplan, og finne svar på hva kommunen vil ha behov for i åra som kommer.

Å legge til rette for fritidsboliger er en god måte å skape mer besøk til kommunen på, og øke attraktiviteten.

Andre områder som gir positiv effekt på folkehelse og folks opplevelse av det gode bosted, er lysløyper, idrettsanlegg, nærmiljøanlegg, spill- og lekeområder. Nome kommune har mange aktive frivillige, og det gir behov for blant annet areal til egenorganiserte aktiviteter.

Klimaendringene skaper nye utfordringer for de fleste kommunene i Norge. Vi må regne med mer vær og det må kommunene ta konsekvensene av. Klimaendringene vil føre til flom, vind, mer nedbør og sterkt press på eksisterende infrastruktur.

Nome kommunes gjeldende arealplan åpner for spredt utbygging i store deler av kommunen. Det har ikke vært vanskelig for kommunen å håndtere, da det er svært få henvendelser om slik bebyggelse. Areal og transportplanen for Telemark 2015-2025 sier imidlertid at utbygging utenfor tettstedsområdene skal defineres tydelig og legges inn i arealplankartet. Antall boliger skal dessuten tallfestes. Dette er krevende når utbyggingspresset mangler.

Følgende områder ligger under dette temaet:

- Sentrums og tettstedsavgrensinger: Definisjon av sentrumsområder.
- Prinsipper og løsninger for spredt utbygging.
- Landbruk og arealutnytting: prinsipper og forutsigbarhet for arealbruk.
- Boligarealer.
- Fritidsboliger.
- Næringsarealer.
- Hensynssoner, bevaring, spesialområder: Fensfeltet, kulturminneplanen, Telemarkskanalen (hensynssoner/bevaringssoner/fredning).
- Viktige landbruks og produksjonsområder.
- Veger og infrastruktur.
- Gang- og sykkelveier.
- Fritid: Idrettsformål og turveier, turstier, skate-anlegg, andre anlegg. Arealer til dette og liknende formål.
- Sikkerhet: Ras, flom og fareområder.
- Teknisk kvalitetsheving av eksisterende kommuneplan.

Vi skal:

- Kartfeste hensynssoner, slik at kommunen kan sikre arealer til en eventuell framtidig gruvevirksomhet på Fensfeltet, i dialog og samråd med fylkesgeologen.
- Lage en landbruksplan som prioriterer viktige produksjonsarealer og kjerneområder for landbruk. Dyrka mark til utbyggingsformål begrenses sterkt av lovverket. Det må legges opp til god arealutnyttelse, og kommunen bør vurdere nydyrking som kompensasjon for dyrka mark som brukes til andre formål.
- Vurdere nye plangrep i forhold til spredt utbygging.
- Vurdere en utvidelse av sentrums- og tettstedsområdene.
- Gå gjennom nærings- og industriområdene i gjeldende kommuneplan, og finne svar på hva kommunen vil ha behov for framover.
- Vurdere kommunale utredninger og planer for ras/flom/kvikkleire som ikke dekkes av gjeldende kommune eller beredskapsplaner. Dette kan medføre forslag om nye hensynssoner, og kan føre til at noen gjeldende utbyggingsområder i kommunen må tas ut eller erstattes.
- Rullere Nomes gjeldende klima- og miljøplan.

Nome kommune

En kommune er et avgrenset, geografisk område som har en viss grad av selvstendighet i forhold til overordna organer⁴. Men kommunen er også en eiendomsforvalter, som eier bygg, veier og infrastruktur. Kommunen er også en tjenesteyter, samarbeidspartner, arbeidsgiver og oppdragsgiver. De ansatte er kommunens viktigste ressurs, enten de jobber med undervisning, maler vegger eller skriver sakspapirer. Utviklingen i samfunnet gir behov for nok og riktig kompetent arbeidskraft, slik at jobben blir gjort på en god måte. Det blir stadig færre i yrkesaktiv alder her i landet, og også i Nome. Siden kommunen har få innbyggere, må vi tenke nytt og bli mer effektive. Kommunen må også tenke nytt, være innovative, og etablere digitale verktøy.

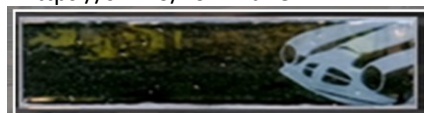
Kommunen eier også mye bygningsmasse og veier som skal vedlikeholdes. Det må også lages nye anlegg. Det er utfordrende å finne finansiering til alle nye tiltak, digitalisering og vedlikehold. Men samtidig blir det dyrere hvis vi venter for lenge, da blir utskiftingsjobben enda større.

Nome har fått nye naboer, og regionen er i endring etter kommunereformen. Kommunen må finne ut hvordan man skal forholde seg til de nye strukturene.

Følgende områder ligger under dette temaet:

- Økonomi.
- Kommunen som organisasjon.
- Kommunen som tjenesteyter: Digital framtid.
- Kommunen som eiendomsforvalter.
- Nome og naboene.

⁴ <https://snl.no/kommune>

Vi skal:

- Utarbeide kommuneplanen slik at det blir bedre sammenheng mellom kommuneplan og økonomi / handlingsplan. Da kan kommunen bedre måle effekt av tiltak, planlegge og budsjettere på en forutsigbar måte, og få bedre kontroll med kommunens økonomi.
- Avklare forholdet til resten av Midt-Telemark og øvrige deler av fylket.
- Se på mulige (nye) samarbeidsområder med naboene.
- Kartlegge kompetansebehovet og mulighet for å bruke eksisterende arbeidskraft framover, behov for kompetanseheving og mulig rekrutteringsbehov.

Konsekvensutredninger

En del utbygginger og andre tiltak kan ha konsekvenser for miljø og samfunn. Kommunen må derfor vurdere konsekvenser, og være særlig obs på om konsekvensene er alvorlige for miljø eller samfunn. En konsekvensutredning er omfattende, og kommunen trenger ofte hjelp til å gjennomføre dette.

Kommuneplanen skal si noe om behovet for konsekvensutredninger. Her gir vi en kortfattet oversikt over hva det vil innebære i planprosessen.

- Kommunen er pålagt å gi forutsigbare rammer og retningslinjer for nye utbyggingsformål og framtidig arealbruk. Konsekvensvurderinger og Risiko og sårbarhet i ROS-analyser er aktuelle verktøy å bruke. Disse analysene skal også brukes når kommunen skal vurdere ulike utbyggingsområder. ROS-analyser kan være en hjelp når kommunen skal prioritere ulike arealer mot hverandre. I slike analyser kan det være viktig å se på flom, skredfare, (jordskred / steinsprang / snøskred osv), ustabil grunn / kvikkleire eller spesielt utsatte områder for erosjon, bakgrunnsstråling eller forurensede arealer.
- Boligområder – gjennomgang av eksisterende ikke regulerte boligområder og næringsområder.
- Langsiktige arealstrategier: Kommunen bør gjennomgå sin arealbruk særlig med tanke på bevaring av dyrka mark og større sammenhengende jordbruksarealer. Her bør det utarbeides en forutsigbar arealpolitikk.
- Vurdering av boligbygging i sentrum og sentrumsnære områder. Større eneboligtomter i områder med spredt utbygging.
- Strategier for bevaring av naturområder, friluftsområder osv. må avveies mot utbyggingsformål av boliger, hytter, næringsområder osv.
- Strategier for folkehelse i arealplanleggingen. Mål og strategier for gang og sykkelveier.
- Kommunens samferdselspolitikk: Strategier for nybygging, vedlikehold, kollektivbruk osv. Hvordan skal kommunen ivareta sine interesser på en god måte.

Vedlegg

Noen viktige lover, regler og rammer som kommunen må ta hensyn til i kommuneplanarbeidet

Statlige føringer

Sentrale lover:

- [Plan og bygningsloven](#) 2008 - med oppdateringer
- [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging](#), vedtatt 12. juni 2015
- [Flaum- og skredfare i arealplaner](#) reg. 22. mai 2014 (NVE 2/2011)
- [Folkehelsesloven](#)
- [Naturmangfoldloven](#)
- [Samhandlingsreformen](#)
- [Helse- og omsorgsloven](#)
- [Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven](#)

PLANPROGRAM

N O M E

Rikspolitiske retningslinjer, statlige retningslinjer og statlige planforskrifter:

- [Samordna areal- og transportplanlegging](#) (1993) – er i praksis erstattet av [ATP- Telemark](#)
- [Barn og unge sine interesser i planlegginga](#) (1995)
- [Verna vassdrag](#) (1994)
- [Klima- og energiplanleggingen i kommunene](#) (2009) Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene
- [Kjøpesenter-forskriften](#)
- [Statlig planretningslinje for differensiert forvaltning av strandsonen](#)
- [Retningslinjer for universell utforming](#)

Regionale føringer

Planer, strategier og meldinger:

- [Areal- og transportplan for Telemark](#) 2015-2015
- [Regional plan for oppvekst og kompetanse](#) 2015
- [Regional plan for vannforvaltning](#) 2016-2021
- [Interregional plan for intermodal godstransport](#) i Telemark og Vestfold 2015
- [Regional plan for nyskaping og næringsutvikling](#)
- [Regional plan for reiseliv og opplevelser](#)
- [Regional strategi for folkehelse](#)
- [Landbruks- og matmelding for Telemark](#) 2013

Flere nye regionale planer forventes vedtatt i perioden – bl.a.:

- [Regional plan for klima](#)
- [Regional plan for folkehelse](#)

Noen viktige veiledere

- [Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging](#) (DSB 2017)
- [Kommuneplanprosessen – samfunns – handlingsdelen](#) (MD 2012)
- [Kommuneplanens arealdel – Utarbeiding og innhold](#) (MD 2012)

Eksempel på eksterne referansegrupper

- Planforum Telemark fylkeskommune

Konsekvensvurderinger og konsekvensutredninger

[Plan og bygningsloven](#)s kapittel 14 gir føringer for hvordan konsekvensutredning skal foregå.

